

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 192/05-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť Mgr. P. H., B., zastúpeného advokátom JUDr. A. G., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bratislava III v konaní sp. zn. 15 NcCt 3/03, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. P. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 15 NcCt 3/03 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 15 NcCt 3/03 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. P. H. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť Mgr. P. H. trovy právneho zastúpenia v sume 5 300 Sk (slovom päťtisícristo slovenských korún) na bankový účet právneho zástupcu JUDr. A. G. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti Mgr. P. H. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. marca 2005 doručená sťažnosť Mgr. P. H., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. A. G., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 15 NcCt 3/03.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 192/05-12 z 29. júna 2005 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 1. augusta 2005, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 8. augusta 2005 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že okresnému súdu podal 19. mája 2003 návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Okresný súd od podania návrhu na začatie konania vo veci nekonal jeden rok a deväť mesiacov, pričom v danej veci nebol nariadený ani termín pojednávania.

Sťažovateľ podal 30. júna 2004 sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu, pričom na uvedenú sťažnosť odpoveď nedostal.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní okresného súdu sp. zn. 15 NcCt 3/03 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez prieťahov. Zároveň sťažovateľ žiada priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 200 000 Sk (za každý mesiac prieťahov v sume 10 000 Sk) a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvami z 25. júla 2005 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľa. Podpredseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 14. októbra 2005 uviedol prehľad úkonov vykonaných v danej veci a vyjadril sa, že *„Ako som uviedol, vo veci som ...“* (ako zákonný sudca, pozn.) *„... nekonal od 19. 5. 2003 do 21. 2. 2005, čo však pripisujem svojej preťažnosti, okrem agendy podpredsedu okresného súdu mám vo svojom súdnom oddelení takmer 300 nevybavených vecí, resp. celého súdu, ktorý dňa 1. 1. 1997 prevzal veci bývalého Okresného súdu Bratislava – vidiek a dňa 1. 1. 2005 veci bývalého Okresného súdu Pezinok.*

V tejto súvislosti poukazujem na analýzu zaťažnosti súdov, resp. zoznam preťažených súdov vyhotovený nedávno Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky. ... Z prvých šiestich najpreťaženejších okresných súdov sú štyri bratislavské, náš súd je na štvrtom mieste. Poukazujem na to ako na skutočné príčiny prieťahov v konaní, aj keď viem, že z hľadiska rozhodovania ústavného súdu je to právne bezvýznamné“.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, stanoviska predsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 15 NcCt 3/03 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ doručil okresnému súdu 19. mája 2003 návrh na vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov proti odporkyni – bývalej manželke. Okresnému súdu bola 7. decembra 2004 doručená žiadosť sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania.

Okresný súd vydal 21. februára 2005 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľovi, aby v určenej lehote uhradil súdny poplatok za návrh na začatie konania. Úhrada súdneho poplatku bola okresnému súdu doručená 3. marca 2005.

Okresný súd vydal 2. júna 2005 pokyn na predloženie posudzovaného spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi. Okresný súd uznesením č. k 15 NcCt 3/03-11 z 5. júna 2005 vyzval sťažovateľa, aby doplnil svoj návrh na začatie konania v zmysle ustanovení § 42 ods. 3 a § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v určenej lehote a zároveň v uvedený deň vydal pokyn na doručenie predmetného uznesenia sťažovateľovi. Okresný súd vydal 15. júna 2005 pokyn na zaslanie spisu ústavnému súdu. Spis bol okresnému súdu vrátený 6. júla 2005.

Okresnému súdu bolo 23. júna 2005 doručené vyjadrenie sťažovateľa k predmetu konania s prílohami. Okresný súd vydal 14. septembra 2005 pokyn na doručenie návrhu

sťažovateľa odporčkyni, aby sa k nemu v určenej lehote vyjadrila. Záznamom okresného súdu na č. I. 26 predmetný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, II. ÚS 32/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd konštatuje, že predmetom sporu je návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ide teda o vec, ktorá patrí po právnej stránke do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva s rozsiahlou judikatúrou v tejto oblasti.

Skutkovú stránku veci ústavný súd obvykle posudzuje ako zložitú s prihliadnutím na predmet konania, pretože pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov je potrebné zohľadniť časté protikladné stanoviská a úkony účastníkov konania. V danom prípade ústavný súd však skutkovú stránku veci neposudzoval ako zložitú z dôvodu, že zatiaľ k samotnému prejednávaniu veci v jej merite nedošlo, pretože okresný súd dosiaľ vyzval sťažovateľa na úhradu súdneho poplatku, doplnenie návrhu na začatie konania a vydal pokyn na doručenie návrhu odporkyni na vyjadrenie.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadnu okolnosť v správaní sťažovateľa, ktorou by prispel k zbytočným priet'ahom v konaní. Sťažovateľ doručil predsedovi okresného súdu 30. júna 2004 sťažnosť

na priesťahy v konaní, čím dal najavo nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 3/00).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyhodnotil postup okresného súdu v obdobiach od 19. mája 2003 do 21. februára 2005 (21 mesiacov) ako obdobie, v ktorom došlo nečinnosťou okresného súdu k zbytočným priesťahom v posudzovanom konaní.

Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 14. októbra 2005 uviedol, že ako zákonný sudca vo veci nekonal od 19. mája 2003 do 21. februára 2005, čo zdôvodnil nadmerným nápadom a počtom vecí, ktoré mu boli ako zákonnému sudcovi pridelené, ako aj prerozdelením agendy bývalého Okresného súdu Bratislava – vidiek a Okresného súdu Pezinok.

Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00 „Otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priesťahom v konaní“ (mutatis mutandis I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02).

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov v uvedenom období, tak ako mu ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov. Z uvedeného dôvodu ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu postupovať v posudzovanom konaní bez zbytočných prietáhov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľa, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vzal do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu, ako aj okolnosť, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k zbytočným prietahom v predmetnom konaní. Ústavný súd v okolnostiach tejto veci považuje sumu 15 000 Sk pre sťažovateľa za primeranú so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci, a preto žiadosti sťažovateľa, ktorý požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk (za každý mesiac prietáhov v sume 10 000 Sk), vo zvyšnej časti nevyhoviel.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa bolo porušené, a teda mal vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne

prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Právny zástupca sťažovateľa požadoval náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 5 300 Sk. Vzhľadom na to, že požadovaná suma neprekračuje sumu trov priznanú podľa predmetnej vyhlášky, ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v sume 5 300 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa okresný súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2005